

โครงการพัฒนาเมืองเพื่อการท่องเที่ยว

“ระโนด มรดกชุ่มน้ำ ทะเลสาบสงขลา”

สำนักผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะ

อำเภอระโนด เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดสงขลา ตั้งอยู่ชายฝั่งคาบสมุทรมังกรแพ ห่างจากจังหวัดสงขลา ระยะทางประมาณ 106 กิโลเมตร ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 408 มีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ จดอำเภอชะอวด อำเภอหัวไทร จังหวัด

นครศรีธรรมราช

ทิศใต้ จดอำเภอสทิงพระ อำเภอกระแสดินธุ์ จังหวัดสงขลา

ทิศตะวันออก จดอ่าวไทย

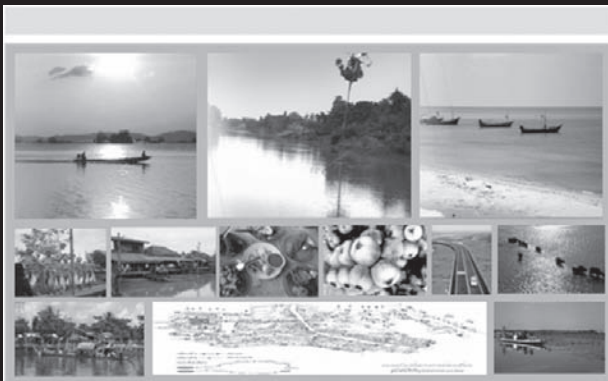
ทิศตะวันตก

จดทะเลสาบสงขลา

อำเภอเมืองพัทลุง

และอำเภอควนขนุน

จังหวัดพัทลุง

ในอดีตชุมชนระโนดมีหลักฐานการตั้งถิ่นฐานตั้งแต่ศตวรรษที่ 11 จากหลักฐานทางโบราณคดีที่สถาบันทักษิณเป็นภาชนะดินเผา พบบริเวณคลองกก ตำบลบ้านขาว และสิ่งที่ทำให้พื้นที่ดังกล่าว มีมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญหลายอย่าง เช่น ช้างแกลบ ซึ่งถือว่าเป็นสมบัติที่ล้ำค่าของทะเลสาบสงขลา ควายน้ำเป็นควายที่มีลักษณะพิเศษคือมุดลงไปหากินในน้ำ เป็นต้น

กรมโยธาธิการและผังเมือง ได้ดำเนินการโครงการพัฒนาเมืองเพื่อการท่องเที่ยว “ระโนดมรดกกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา” จำนวน 9 โครงการ รายละเอียดดังนี้

1. โครงการก่อสร้างศูนย์ศิลปวัฒนธรรมและสวนบูรพาจารย์ ณ สถานที่ตั้งเก่าของโรงเรียนระโนดวิทยา พื้นที่ จำนวน 14 ไร่ 3 งาน ให้เป็นศูนย์กีฬา นันทนาการและวัฒนธรรมท้องถิ่น และมีทำเลที่ตั้งที่เหมาะสมอยู่ในละแวกชุมชน

← สถานที่ตั้งในปัจจุบัน

2. โครงการปรับปรุงพื้นที่ริมคลองระโนด (Waterfront) เนื่องจากในปัจจุบันมีการตั้งถิ่นฐานริมคลองระโนดในบางช่วง โดยเฉพาะบริเวณย่านตลาดสดเทศบาล เพื่อเป็นการใช้ประโยชน์พื้นที่ดังกล่าวให้เป็นไปตามที่ผังเมืองรวมชุมชนระโนดกำหนดไว้ คือพื้นที่ที่ต่อเนื่องกับพื้นที่พาณิชย์กรรมหลักของเมือง จึงพัฒนาพื้นที่ดังกล่าวให้สมประโยชน์และเกิดความสวยงาม เพื่อให้คนในชุมชนสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันทั้งในยามปกติและเวลามีเทศกาลต่างๆ โดยปรับเปลี่ยนพื้นที่เป็นสวนสุขภาพในเวลาปกติ และเป็นพื้นที่รองรับนักท่องเที่ยวยามเป็นตลาดน้ำวันพุธ เสาร์ และอาทิตย์ ช่วงเย็น

← ก่อนการปรับปรุง

โครงการหลังบ้านน้ำมอญ

← หลังการปรับปรุง

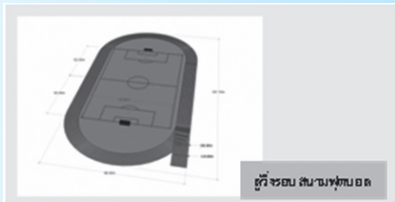
← ก่อนการปรับปรุง

โครงการตลาดน้ำ

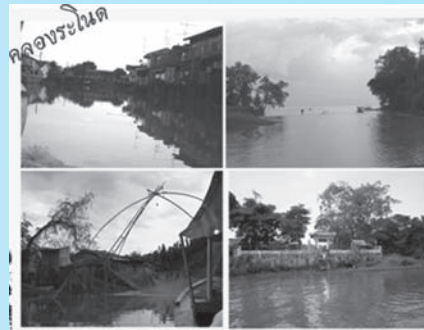

← หลังการปรับปรุง

3. **โครงการก่อสร้างสวนสาธารณะระดับเมือง** เนื่องจากชุมชนระโนดเป็นชุมชนใหญ่ และเป็นศูนย์กลางของการบริหารระดับอำเภอ ทำให้มีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น และในปัจจุบันสนามกีฬาระดับอำเภอก็อยู่ไกลชุมชน ประชาชนนิยมมาออกกำลังกายที่ว่าการอำเภอระโนดมากกว่า แต่ในปัจจุบันสภาพพื้นที่ยังไม่มีความพร้อม จึงเห็นควรก่อสร้างสวนสาธารณะ สถานที่ออกกำลังกาย และสนามเด็กเล่น ณ ที่ว่าการอำเภอระโนด เพื่อให้ประชาชนที่มาใช้บริการในปัจจุบันได้รับความสะดวกสบาย และมีความรื่นรมย์มากขึ้น

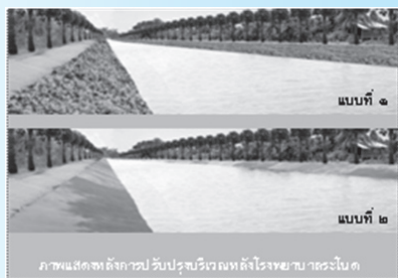

4. **โครงการเชื่อมต่อเส้นทางวัฒนธรรมชุมชนวิถีชีวิต 2 เล 3 น้ำ** อำเภอระโนดในอดีต จะมีการคมนาคมทางน้ำตลอดแนว ตั้งแต่พื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังทางด้านทะเลหลวงฝั่งอ่าวไทย และทะเลสาบตอนในโดยมีลำคลองต่างๆ ตั้งบ้านเรือนและร้านค้าตลอดสองฝั่งคลอง เช่น คลองแดน คลองชะวอด คลองระโนด เป็นต้น โดยในสมัยก่อนมีทั้งการใช้เรือใบและเรือสองชั้นในการสัญจร ในปัจจุบันชุมชนคลองแดนได้รับการช่วยเหลือจากการเคหะแห่งชาติในการจัดทำ **โครงการชุมชนวิถีพุทธคลองแดน** ทำให้ในปัจจุบัน

ชุมชนคลองแดนสามารถฟื้นฟูวิถีชีวิตเดิมๆ กลับขึ้นมาใหม่ได้ ดังนั้น เพื่อให้คงเอกลักษณ์และพื้นดินชีพตามวิถีเดิมๆ ที่ควรจะเป็นจึงควรสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมที่ควบคู่กันเป็นเมืองพี่เมืองน้อง ระหว่างชุมชนคลองแดน (ตลาดริมน้ำ) กับชุมชนคลองระโนด (ตลาดน้ำ)

5. **โครงการฟื้นฟูคลองระโนด - คลองบ้านโคกทอง** เนื่องจากลักษณะทางภูมิประเทศของอำเภอระโนดเป็นพื้นที่ลุ่มต่ำ ประกอบกับมีทะเลหนุนแผ่นดินทั้ง 2 ด้าน ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ หลากอย่าง เช่น ปัญหาน้ำท่วมชุมชนเป็นเวลานาน ปัญหาคูณภาพน้ำที่มีความเค็มมากเกินไป ซึ่งปัญหาทั้งหมดที่เกิดขึ้นล้วนส่งผลเสียหายต่อภาคการเกษตรกรรมและภาคการประมงน้ำจืดเป็นวงกว้าง ดังนั้น การจัดทำโครงการฟื้นฟูคลองระโนด - คลองบ้านโคกทอง จึงเป็นโครงการที่เกิดขึ้นเพื่อช่วยการแก้ไขปัญหาด้านเกษตรกรรม ประมงน้ำจืด และยังช่วยเป็นแหล่งกักเก็บน้ำจืดขนาดใหญ่ให้กับชุมชน โดยใช้คลองระโนดเป็นแหล่งกักเก็บน้ำจืดเพื่อใช้สำหรับภาคเกษตรกรรมและแหล่งผลิตน้ำประปาสำหรับชุมชน

6. โครงการปรับปรุงทางเข้าเมือง เมืองระโนดตั้งแต่เดิมมา เป็นแหล่งปลูกข้าวที่สำคัญของพื้นที่ภาคใต้ ซึ่งในบริเวณนาข้าวที่มีอยู่โดยรอบนั้น เดิมจะมีต้นตาลโตนค้ำขึ้นอยู่มากมายรวมทั้งปัจจุบันก็ยังคงมีต้นตาลโตนค้ำขึ้นในบริเวณท้องนา เพื่อเป็นการเสริมสร้างการรับรู้ของการเข้าถึงพื้นที่ชุมชนโดนด จึงได้ปรับเปลี่ยนภูมิทัศน์ถนนทางเข้าเมืองเพื่อให้ผู้สัญจรรับรู้ถึงเมืองระโนดแล้ว เพื่อสร้างความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่และเพื่อการจดจำ

7. โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์ชุมชนเทศบาล 6 ถนนชายวารี ถนนมหาดไทย 1 ถนนมหาดไทย 2 ถนนสุวรรณรังสี และถนนราษฎร์บำรุง เพื่อให้สภาพทางกายภาพของชุมชนระโนดมีความงดงาม ประชาชนมีความสะดวกสบายในการเข้าถึง

เกิดความรื่นรมย์ และประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง จึงมีการปรับปรุงภูมิทัศน์ชุมชนบนถนนต่างๆ ในย่านการค้าหลักของเมือง คือ ถนนเทศบาล 6 ถนนชายวารี ถนนมหาดไทย 1 ถนนมหาดไทย 2 ถนนสุวรรณรังสี และถนนราษฎร์บำรุง

8. โครงการก่อสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 8 ขวบ จะช่วยให้เด็กนำประสบการณ์ช่วงนี้มาแก้ไขปัญหาต่างๆ ในชีวิตหรือเข้าวัยปัญญา ประกอบกับปัจจุบันสภาวะเศรษฐกิจสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงมาก จากเดิมที่ผู้หญิงจะทำงานบ้านดูแลเอาใจใส่บุตรด้วยตนเองเปลี่ยนเป็นต้องการออกไปประกอบอาชีพนอกบ้านเพื่อช่วยฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ดังนั้นเพื่อให้การพัฒนาด้านทุนทางสังคมเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และทำให้พลเมืองไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีในอนาคต

9. โครงการอนุรักษ์ถิ่นฐานชุมชนอาคารบ้านเรือนริมคลอง ชุมชนระโนดในอดีต มีการตั้งถิ่นฐานริมคลองต่างๆ และใช้การคมนาคมและขนส่งทางน้ำเป็นหลัก โดยจะใช้เรือบรรทุกสินค้า 2 ชั้นเป็นหลัก ดังนั้นย่านการค้าจึงอยู่ริมคลองระโนดเป็นหลัก ซึ่งจะประกอบด้วยร้านค้าประเภทต่างๆ มากมาย อาทิเช่น ร้านขายทอง ร้านขายของเบ็ดเตล็ด ร้านขายยา ร้านถ่ายรูป ร้านขายขนมไทยพื้นบ้านต่างๆ ร้านหญิงดอกไม้ วัด ที่ว่าการอำเภอ และสถานีตำรวจ เป็นต้น ซึ่งในปัจจุบันยังเหลือร่องรอยอาคารพื้นถิ่นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวแทรกอยู่ในชุมชนไม่มากนัก เนื่องจากมีการรื้อถอนและเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมเดิมเสียจนแทบไม่เหลือร่องรอยเดิม ทั้งนี้เพื่อให้ยังให้สืบทอดองค์ความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการก่อสร้างบ้านเรือนที่มีลักษณะเฉพาะของชาวระโนดนั้น จึงมีการอนุรักษ์และจัดทำรูปแบบสถาปัตยกรรมเฉพาะถิ่น เพื่อให้ชนรุ่นหลังได้รับรู้ และภาคภูมิใจในเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของตนเอง

ระโนด เป็น 1 ในพื้นที่ที่อยู่ในแผนการพัฒนาพื้นที่พิเศษ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี 2552 - 2555 ของคณะกรรมการรัฐมนตรีพัฒนาพื้นที่พิเศษ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งดำเนินการโดยยึดประชาชนเป็นตัวตั้ง การพึ่งตนเองเดินทางสายกลาง โดยมีเป้าประสงค์อย่างหนึ่งเพื่อสร้างรากฐานเศรษฐกิจให้มีความเข้มแข็งบนพื้นฐาน อัตลักษณ์วัฒนธรรมและศักยภาพของพื้นที่และโอกาสการพัฒนาสู่ตลาดโลก

